

PARTICIPATIEBOEK TOEKOMSTVISIE DEEL 1

Opzet en opbrengsten gemeentebrede participatie juli-oktober 2020



Werkgroep toekomstvisie
Gemeente Utrechtse Heuvelrug
3 november 2020

Introductie

Voor u ligt het participatieboek toekomstvisie deel 1. In dit boek kunt u teruglezen hoe we het gemeentebrede deel van de participatie rond de toekomstvisie voor Utrechtse Heuvelrug hebben aangevlogen en wat de uitkomsten zijn.

Met een toekomstvisie voor Utrechtse Heuvelrug willen we, samen met inwoners, ondernemers en partners, vol vertrouwen huidige en toekomstige opgaven tegemoet kunnen treden. We maken deze visie door vier afzonderlijke trajecten te bundelen:

- De Omgevingsvisie
- De Herijking van beleidskeuzes in het sociaal domein
- Plan Dorpsgerichte Inrichting Openbare Ruimte (DIOR)
- Het toekomstbestendig verankeren van Dorpsgericht werken in de gemeentelijke organisatie en in de samenleving. Dit project levert geen fysiek resultaat op, maar wordt verweven in andere, lopende projecten.

We vervlechten deze trajecten, daar waar mogelijk, op proces en inhoud tot een concrete en pragmatische toekomstvisie voor onze gemeente. Op die manier zorgen we voor samenhang, voorkomen we dubbelingen en kunnen we een efficiënt participatieproces inrichten.

De resultaten worden in de loop van 2020/2021 opgeleverd en afzonderlijk vastgesteld. In het vierde kwartaal van 2021 wordt dan de strik met inleidende kop opgeleverd die de onderdelen samenbindt tot een toekomstvisie. Gedurende het proces worden de 'rode draden' hiervoor opgehaald (zie ook de afbeelding) die de visies met elkaar verbindt.

Die rode draden zijn:

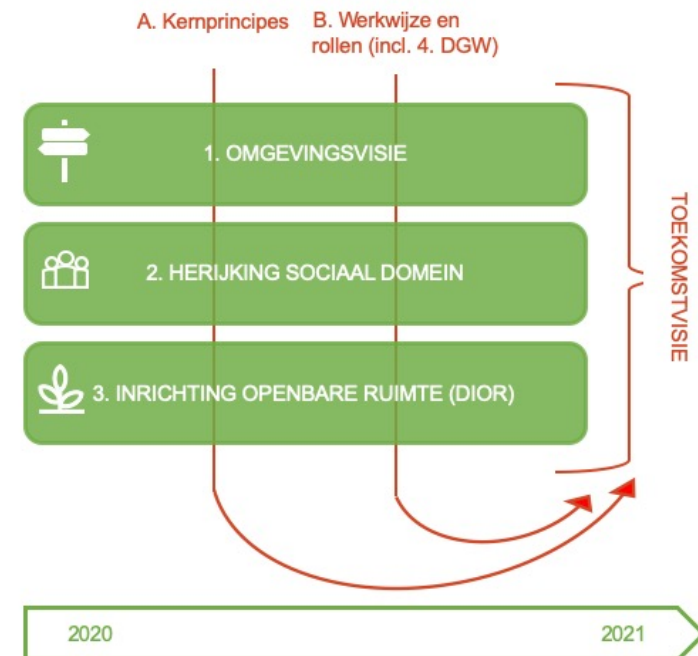
1. INHOUDELIJK: De drie vastgestelde kernprincipes van de Hoofdlijnen Omgeving:
 - Kwalitatief hoogwaardige leefomgeving

- Toekomstbestendige gemeente
- Vitale dorpen

2. WERKWIJZE EN ROLLEN IN DE NETWERKSAMENLEVING: De rol van de overheid bij:

- het streven naar vitale dorpen en vermaatschappelijking
- het omgaan met concrete activiteiten en initiatieven

We baseren ons daarbij op de visie op dorpsgericht werken (2017) en de gemeentelijke rollen (faciliteren, uitvoeren, regisseren) in het gemeentelijk organisatieplan (2016)



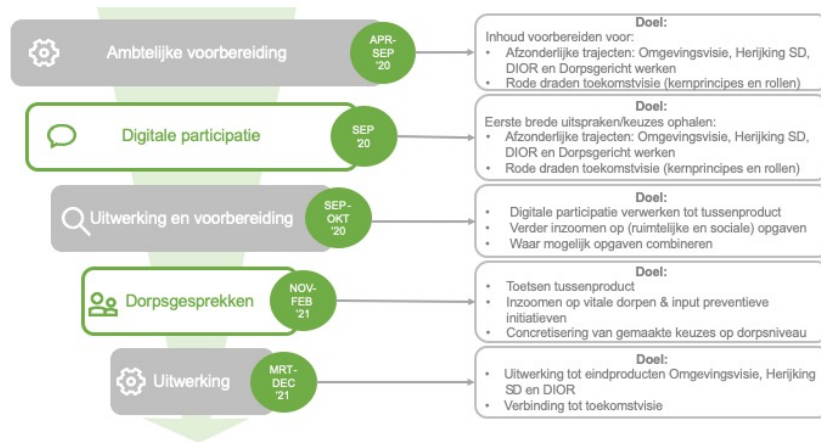
Om tot een toekomstvisie te komen is er een breed participatieproces uitgedacht. De oorspronkelijke planning was om verschillende plenaire bijeenkomsten te organiseren, waar inwoners, ondernemers en andere

externe partijen inhoudelijk een bijdrage konden leveren aan de toekomstvisie. Door de uitbraak van het coronavirus kon dat niet doorgaan, waardoor het participatieproces vrijwel volledig moest worden aangepast naar een ‘coronaproof’ programma. In dit document nemen we u mee in de opzet en de uitkomsten van de participatie.

Tweetrapsraket

De participatie rond de toekomstvisie is opgezet in de vorm van een tweetrapsraket:

- 1) Gemeentebrede participatie over gemeentebrede vraagstukken
- 2) Dorpsparticipatie over dorpsgerichte vraagstukken



Op deze manier werken we van breed naar smal, oftewel van grofmazige richtingen naar een concretere uitwerking op de dorpsniveaus. Deze keuze hebben we gemaakt omdat in het toekomstvisietraject zowel strategische, tactische als governance-vraagstukken samenkomen. Om een kwalitatief

goed gesprek te kunnen voeren moet gestuurd worden op welk vraagstuk op welk moment aan bod komt. Ook biedt de tweetrapsraket ruimte om tussentijds de bestuurlijke balans op te maken in de vorm van een peilnota. Uitzondering is het dorpsgesprek dat in maart plaatsvond in Driebergen-Rijsenburg. Deze avond was onderdeel van de dorpsparticipatie, maar vond vóór het gemeentebrede onderdeel plaats bij wijze van pilot. Het verslag daarvan volgt bij de uitwerking van de dorpsgesprekken.

Belangrijke kanttekening is dat deze aanpak alleen de onderdelen omvat waarin de vier trajecten onder de noemer ‘toekomstvisie’ samen optrekken. In het kader van de omgevingsvisie is in 2019 al breed geparticipeerd rond de Hoofdlijnennotitie Omgeving. Voor het sociaal domein volgen nog gesprekken met maatschappelijke partners om uitkomsten van de visie te concretiseren. Dit verslag richt zich alleen op de uitkomsten van de participatie rond de toekomstvisie tot nu toe.



Opzet van de participatie

Uitgangspunten

Een toekomstvisie, ook in de op pagina 1 geschetste 'light-variant' waar onze gemeente voor koos, vraagt om een zorgvuldig participatieproces waarin zoveel mogelijk mensen hun bijdrage kunnen leveren. Het coronatijdperk is hierbij een grote factor van belang omdat het beperkingen stelt aan de wijze waarop dat kan gebeuren. Tegelijkertijd opent het digitale werken de weg naar nieuwe mogelijkheden, en daarmee nieuwe doelgroepen.

Onze uitgangspunten voor de aanpak waren:

- Bereiken van zo divers mogelijke 'groepen' mensen
 - 15 tot 30 jaar
 - 30 tot 60 jaar
 - 60+
 - De gebruikelijke betrokkenen
 - Mensen met een grote portemonnee
 - Mensen met een kleine portemonnee
 - (Mensen uit) de regio
 - Verschillende organisaties
- Komt tegemoet aan (toekomstige) coronamaatregelen
- Binnen financiële kaders vanuit aanpak toekomstvisie
- Streven naar optimale middelenmix

Type vraagstukken

Door de gekozen opzet (zie de introductie) dient in de participatie een veeltal aan vraagstukken terug te komen. De gemeenteraad heeft deze vraagstukken op 16 juli vastgesteld. Die vraagstukken verschillen in hun

mate van concreetheid. Dat vraagt iets van de participatie-aanpak. Niet alleen moeten de vier afzonderlijke trajecten voldoende gevoed worden, ook zal het gesprek over de 'overall' toekomstvisie moeten gaan. Daarnaast hebben we het over de consequenties van de te maken keuzes. Dat is een flink brede scope voor één traject, die bij betrokkenen tot verwarring kan leiden. We onderscheiden in onze aanpak daarom vier niveaus:

Niveau 1: Toekomstvisievragen, zoals:

- *Wat voor soort gemeente/samenleving willen we zijn?*
- *Rolverdeling en taakopvatting gemeente*
- *Wat is een vitaal dorp?*
- *Etc.*

Niveau 2: Inhoudelijke gemeentebrede dilemma's, zoals:

- *Hoe kunnen we ons lokaal economisch klimaat versterken?*
- *Hoe willen we omgaan met vergrijzing?*
- *Waar liggen de grenzen aan de inbreiding?*
- *Etc.*

Niveau 3: Waar kunnen fysieke opgaven het beste ingepast worden?

- *Waar maken we in welk gebied ruimte voor?*
- *Functiecombinaties*
- *Etc.*

Niveau 4: Dorpsvraagstukken, zoals:

- *Wat betekent de toenemende vergrijzing in dorp X voor de toegankelijkheid van de openbare ruimte?*
- *Wat kunnen/willen mensen zelf doen om hun dorp vitaal te houden?*
- *Etc.*

Voorafgaand aan de participatie

De plek van de gemeentebrede participatie in het gehele traject is door de corona-uitbraak iets verschoven in de tijd. De extra voorbereidingstijd is benut om ambtelijk en met experts verder scherp te stellen op de te maken keuzes voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Voor de Omgevingsvisie kreeg die voorbereiding vorm aan de hand van zogenaamde ‘bouwsteensessies’ en ‘beleidsbotsproeven’ met steeds grote groepen inhoudelijk adviseurs. In die sessies werd zowel algemene zin en op gebiedsniveau verkend waar de concrete dilemma’s zich voordoen en welke beleidskeuzes we de samenleving zouden kunnen voorleggen. Deze ambtelijke voorbereiding was, samen met de expertsessies (zie hieronder), de basis onder de voorgelegde dilemma’s in de gemeentebrede participatie. De grotendeels digitale vorm van de participatie leende zich hier uitstekend voor. Doel van die dilemma’s was niet om overal tot concrete keuzes te komen, maar om voldoende ingrediënten en argumenten te verzamelen om tot een bestuurlijke denkrichting te kunnen komen in de peilnota.

Communicatie



Op de website heuvelrug.nl/toekomstvisie werden inwoners gedurende dit deel van het traject meegenomen in de tijdlijn en de verschillende activiteiten. Ook konden ze hier aan de hand van korte filmpjes kennismaken met de projectleiders. Ook een aantal toonaangevende inwoners beklom hier de virtuele zeepkist om wat inspiratie mee te geven voor de enquête en de dialoog. Gekoppeld aan deze onderdelen werden ook de gemeentelijke social mediakanalen volop ingezet.

Naast de online communicatie maakten we meerdere malen gebruik van het gemeentenieuws om inwoners te informeren over het traject en de volgende activiteiten waar ze aan bij konden dragen.

Onderdelen participatie eerste fase

Hieronder staat het overzicht van de gekozen participatie-onderdelen. De opzet en uitkomsten vindt u terug in het volgende hoofdstuk.

Expertsessies

De aftrap van de participatie vond in juni/juli 2020 plaats in de vorm van expertsessies. Bij de expertsessies werden verschillende belanghebbenden en stakeholders uitgenodigd om in groepen na te denken over verschillende grote opgaven en de dilemma’s die zich hierin voordoen.

Prijsvraag

In de periode augustus/september 2020 stond er een prijsvraag online om de jongere doelgroep meer te betrekken. De jongeren werden verzocht om hun mooiste of lelijkste plek in de gemeente aan te wijzen en daar met beelden een oplossing voor te bedenken.

Jongerenvisie

Onder leiding van het jongerenwerk maakte een groep jongeren vanuit Fort Doorn hun eigen visie op Utrechtse Heuvelrug. Deze kunt u hier terugkijken: https://youtu.be/mi4I_ZIBxv0.

Invulflyers

In augustus/september 2020 zijn flyers verspreid over de gemeente. Op die flyers stond een mini-enquête die als doel had input te verzamelen op het ‘soort gemeente’ dat Utrechtse Heuvelrug in de toekomst zou kunnen zijn (vraagstuk niveau 1) en inwoners te attenderen op de grotere enquête.

Straatinterviews

Tegelijkertijd met de flyers zijn wethouders en medewerkers de straat op gegaan om met inwoners in gesprek te gaan aan de hand van een mini-enquête. Het doel van de straatinterviews was ook hier het ophalen van een eerste input (niveau 1) en het toeleiden naar de grotere enquête.

Brede enquête

Van 17 september t/m 4 oktober 2020 hebben inwoners de mogelijkheid gekregen om een online enquête in te vullen. Deze enquête ging in op verschillende overwegingen en dilemma's die een rol spelen bij het bepalen van een toekomst voor onze gemeente. De inhoud die hier werd opgehaald bevond zich op niveau 1, 2 en enigszins 3.

Dialogsessies

De dialogsessies vonden plaats op 13 en 27 oktober 2020. Doel van de eerste sessie was om in gesprek te gaan over de belangrijke waarden en opgaven voor deze gemeente en een eerste verkenning te doen van de koppelkansen tussen die twee.

In de tweede sessie werd hierop voortgebouwd en de diepte verder verkend in verschillende groepsgesprekken. De vraagstukken in de sessies bevonden zich op niveau 1, 2 en 3.

Uitkomsten participatie

Expertsessies

Wanneer?

Juli 2020

Met wie?

Experts betrokken bij strategische vraagstukken

Hoe?

Microsoft Teams

Doel?

Met de expertsessies gaven we de aftrap voor de participatie rondom de toekomstvisie. Insteek van deze sessies was om met verschillende externe experts het gesprek aan te gaan over een aantal cruciale opgaven, met als voornaamste doel scherper te krijgen wat voor soort keuzes hierbij horen en welke overwegingen een rol spelen. We hebben gekozen voor de opgaven:

- Vitale dorpen
- De agrarische transitie

Momenteel wordt overwogen of de komende maanden nog meer expertsessies, bijvoorbeeld rond economie, klimaatadaptatie of preventie, in het sociaal domein georganiseerd kunnen worden.

Expertsessie vitale dorpen

De eerste expertsessie is gehouden op 9 juli en ging over 'vitale dorpen': wat verstaan we hieronder, wat is er nodig en wie speelt daarin een rol? Er zijn experts uitgenodigd uit verschillende werkvelden die een relatie hadden met het onderwerp, te weten:

- Coördinator buurtsportcoaches

- HSI Doorn
- Betrokkenen MFA Maarn
- Wereldkidz
- Het Sticht
- Heuvelrug Wonen
- Woningbouwvereniging Maarn
- Rhenam wonen
- Samen op de Heuvelrug
- GGD Utrecht
- Adviesraad sociaal domein
- Humanitas
- Bibliotheek ZOUT
- Handje helpen
- Monique van Wijk
- Dorpsnetwerken

Ook aanwezig was bureau Companen, die namens de gemeente onderzoek uitvoert naar wat de definitie en beïnvloedingsmogelijkheden zijn voor het behouden van vitale dorpen in onze gemeente.

Uitkomsten

Het begrip 'vitale dorpen' riep bij iedereen iets anders op (zie de wordcloud). Uiteindelijk kwamen de aanwezigen in gesprek tot de volgende definitie:

- Harmonie in normbesef onder inwoners in een kern
- De mate van veerkracht van een kern (bij veranderingen)
- De mate waarin kwetsbare inwoners ondersteund worden
- Bestaat uit harde waarden (ruimtelijke kwaliteit, woningen en voorzieningen)
- Bestaat uit zachte waarden (sociale samenhang, thuis voelen)



Het gesprek draaide vooral om het behoud van voldoende voorzieningen en een aantrekkelijke leefomgeving. Het was volgens veel aanwezigen een reële optie om voorzieningen actief te spreiden over dorpen, zodat voorzieningen beter gebruikt worden en voorkomen wordt dat ze te kwetsbaar worden. Inwoners zullen dan voor bepaalde voorzieningen naar ander dorp toe gaan. Daarin kunnen mensen ook begeleid worden. Ook het bundelen van voorzieningen was een denkbare optie. Daarnaast kan overwogen worden bepaalde voorzieningen juist op bepaalde tijdstippen naar de dorpen toe te halen (denk aan paspoortverstrekking, bibliobus).

'De gemeente moet hierin een bepaalde stevigheid gaan laten zien. Maar zet wel de bewoners centraal.'

Belangrijk is wel dat er ruimte voor ontmoeting blijft: op straat, maar ook binnen. Juist kwetsbare mensen vallen snel buiten de boot. Zorg dat ze zichtbaar blijven en hou je voorzieningen toegankelijk.

Expertsessie agrarische transitie

Op woensdag 15 juli vond de tweede expertsessie plaats, waar met verschillende experts gesproken is over de agrarische transitie. Aanwezig waren:

- Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
- Waterschap Vallei en Veluwe
- LTO Kromme Rijn en Heuvelrug
- Wageningen University
- Melkveehouder
- Beleidsmedewerker landbouw provincie Utrecht

Uitkomsten

De noodzaak van de transitie werd door de aanwezigen breed gedeeld, maar bij het 'hoe' liepen de beelden uiteen. De te verkennen opties zijn, grofweg:

- Gemengde landbouw: melk, eieren, akkerbouw, recreatie, natuur, energie en landschapselementen in één bedrijfsvoering
- Extensievere bedrijfsvoering door zelfde aantal vee op meer ha. met ruimte voor o.a. biodiversiteit, natuur en energie
- Extensievere bedrijfsvoering door minder vee op zelfde aantal ha. met ruimte voor o.a. biodiversiteit, natuur en energie.
- Minder versnippering door grotere clusters van natuur en landbouw waardoor waterpeil consistent en natuur robuuster wordt

Vooraf bij de behoefte aan schaalvergroting (extensivering) werd stilgestaan: dit is een essentiële randvoorwaarde, maar het gevoel bestaat dat de gemeente hier te weinig ruimte voor biedt. Ook zijn de grondprijzen hoog.

Het vermengen van opgaven (energie, natuur, recreatie, landbouw etc.) is niet altijd mogelijk. Het verschil in waterstanden is hierbij een factor van belang: de behoefte verschilt op perceelniveau en dat maakt het lastig een (rendabele) oplossing te vinden. Het robuuster maken van de natuur kan een bijdrage leveren aan het vasthouden van water, maar is tot nu toe geen sluitende oplossing gebleken. Er is een gedeelde behoefte aan ruimte om zaken op kleine schaal 'uit te proberen' zonder dat de hele bedrijfsvoering onder druk komt te staan.

'Vaak strandt het op geld. Hierdoor komen bedrijven in de problemen.'

Ook over de mogelijkheid om op delen van een perceel energie op te wekken zijn de meningen verdeeld. Dit gaat ten koste van kostbare landbouwgrond, maar kan wel een interessante bron van inkomsten zijn. Aandachtspunt is wel dat veel grond in pacht is vergeven.

Prijsvraag

Wanneer?

Augustus/september 2020

Met wie?

Inwoners in het bezit van social media (m.n. jongeren)

Hoe?

Facebook, Instagram, Twitter

Doel?

Doel is om ook jongeren te betrekken bij de toekomst van de gemeente. We vinden het echter belangrijk om erachter te komen wat de eisen en wensen zijn van deze generatie. Wat willen zij graag veranderen aan hun leefomgeving? Waar zijn zij tevreden of juist ontevreden over?

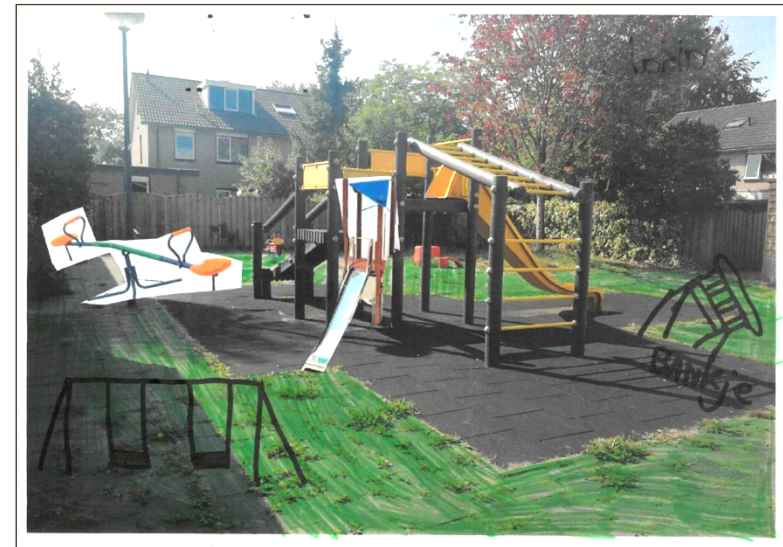
We hebben daarom een (online) prijsvraag opgezet voor 13- tot 23-jarigen. Deze prijsvraag werd geplaatst op de social media van de gemeente (Facebook, Instagram en Twitter) en de website. Ook de social mediapagina's van de jongerenwerkers van onze gemeente zijn hiervoor ingezet. De prijsvraag heeft online gestaan tot 21 september.

De prijsvraag kwam in de vorm van een opdracht:

1. Wat vind jij de mooiste plek in de gemeente?
2. Wat vind jij juist de minst mooiste plek in de gemeente?
3. Op wat voor manier zou jij de plek, zoals aangegeven in vraag 2, in de toekomst willen verbeteren? *Laat zien in photoshop, een fotocollage of een mooie tekening hoe deze plek aangepakt moet worden. Wat mist er?*

Uitkomsten

Er is maar een beperkt aantal inzendingen binnengekomen. Uiteindelijk hebben we een meisje uit Leersum als winnaar verkozen. Zij heeft een mooie tekening gemaakt van een speeltuin in Leersum en beschreef daarbij met beeld en woord aan wat daar verbeterd kon worden.



Straatinterviews

Wanneer?

Augustus/september 2020

Met wie?

Inwoners (145)

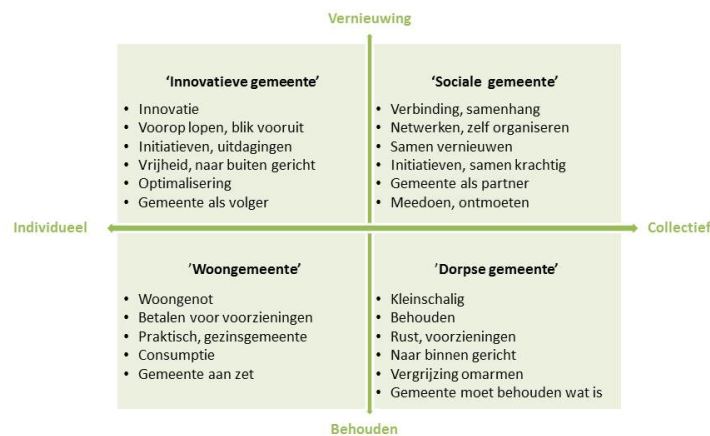
Hoe?

Op straat in verschillende dorpen

Doel?

Doel van de straatinterviews was om laagdrempelig ideeën op te halen bij inwoners over hoe zij de toekomst van hun gemeente of dorp voor zich zien. Waar zijn ze trots op? Of juist niet? En wat voor soort gemeente willen ze dat Utrechtse Heuvelrug in de toekomst is? Ook werden mensen geattendeerd op de grotere enquête en de dialoogsessies.

Voor de vraag 'wat voor gemeente willen we zijn' is gebruik gemaakt van een veelgebruikte matrix voor scenario-ontwikkeling:



Het idee achter de straatinterviews was om juist mensen die minder digitaal vaardig of betrokken bij de gemeente zijn in staat te stellen mee te praten over de toekomst van hun gemeente.

Uitkomsten

Bij de straatinterviews zijn maar liefst 145 mensen aangesproken en op hun visie bevestigd. Dit waren 32 inwoners uit Maarn, 22 inwoners uit Doorn, 37 inwoners uit Driebergen, 34 inwoners uit Leersum en 10 inwoners uit Overberg. Daarnaast zijn 6 mensen uit Amerongen en 4 inwoners uit Maarsbergen in een ander dorp bevestigd.

Ook interessant om te zien zijn is de leeftijdsopbouw van deze groep. Maar liefst 32% van de ondervraagde inwoners bevond zich in de leeftijdscategorie 71 tot 80 jaar. Daarna komt 22% met een leeftijd van 61 tot 70 jaar. De trend neemt daarna geleidelijk af: 15% ondervraagden in de groep 51 tot 60 jaar, 7,5% voor groep 41 tot 50 jaar en 6% in de groep 31 tot 40. Uiteindelijk hebben de interviewers alsnog een paar inwoners gesproken met een leeftijd tussen de 10 en 30 jaar, maar veel zijn dit er niet geweest. De voornaamste reden voor deze onevenwichtige spreiding kan liggen in het feit dat we de weekmarkten in de verschillende dorpen hebben bezocht. Jongere doelgroepen zijn rond dit soort tijdstippen vaak aan het werk of op school. Dit sloot aan bij de verwachting, daarom zijn zij op andere manieren in staat gesteld hun visie mee te geven.

Bij de straatinterviews hebben we in totaal drie vragen gesteld: Waar bent u het meest trots op in de gemeente? Wat kan er in de toekomst beter? En wat voor type gemeente past het beste bij u? Ter inspiratie gaven we ze vier 'typen gemeenten' mee: een 'dorpse gemeente' (verzameling traditionele dorpen), een 'sociale gemeente' (het 'samen doen' staat centraal), de 'woongemeente' (waarin inwoners prettig wonen, maar hun werk en vertier deels elders zoeken) en als laatste de 'vernieuwende gemeente' (hier vindt de inwoner het belangrijk om ruimte te maken voor nieuwe ontwikkelingen).

Bij de eerste vraag 'waar bent u het meest trots op', viel op dat veel inwoners uit alle dorpen trots zijn op onze natuurlijke omgeving en de rust (zeker 40% van de antwoorden). Inwoners in Leersum zijn daarnaast ook trots op het sociale aspect van de gemeente, de samenhang die daarbij hoort en dat mensen veel naar elkaar omkijken (33%). Ook hebben verschillende inwoners van Amerongen en Maarn benoemd dat ze het karakter, de identiteit en de kleinschaligheid van de verschillende dorpen een grote toegevoegde waarde vinden.

Hier en daar hadden inwoners ook wat tips. In de meeste dorpen is genoemd dat de openbare ruimte beter onderhouden moet worden (22% van alle antwoorden). Ook had een aantal geïnterviewden kritiek op het lage aanbod aan starters- en seniorenwoningen, alsook op de huurprijzen (15% van alle antwoorden). Sommigen vonden dat er wat meer aandacht naar het voorzieningenaanbod toe zou mogen gaan, vooral in Doorn en Leersum. Inwoners vinden dat er te weinig winkels en leuke activiteiten zijn voor jong en oud (16% van de antwoorden), terwijl men hier in andere dorpen juist positief over was.

De laatste vraag ging over het 'soort gemeente' dat inwoners voor ogen hebben. Deze vraag bleek voor veel inwoners toch wat lastiger om te beantwoorden en niet alle collega's hebben deze vraag doelbewust gesteld. Veel inwoners kozen voor een combinatie van scenario's of zelfs voor elementen uit alle scenario's. De conclusies zijn niet representatief voor het hele dorp of de hele gemeente. Desalniettemin is het interessant om de resultaten onder de loep te nemen, zij het met deze kanttekening in het achterhoofd.

In Doorn gaven mensen de voorkeur aan een 'sociale gemeente': maar liefst 41%. In Driebergen lagen de voorkeuren meer verdeeld: een groot deel van de antwoorden was gericht op de 'woongemeente' (29%), maar ook op de 'vernieuwende gemeente' (26%). In Maarn en Leersum gingen de voorkeuren bij de meerderheid uit naar de 'dorpse gemeente' (35% en 46%). Voor Amerongen, Maarsbergen en Overberg zijn er helaas te weinig resultaten om een duidelijke conclusie te trekken.

Deze laatste informatie komt niet terug in de peilnota, maar zal wel gebruikt worden ter voorbereiding op de dorpsgesprekken.



Invulflyers

Wanneer?

Augustus/september 2020

Met wie?

Inwoners (ca. 30)

Hoe?

Via strategische punten in ieder dorp (buurthuizen, bibliotheken, supermarkten, sportverenigingen) en via het gemeentenieuws.

Inleveren kon in de invulboxen of via de post.

Doel?



Doel van de invulflyers was om, aanvullend op de straatinterviews, laagdrempelig ideeën op te halen bij inwoners over hoe zij de toekomst van hun gemeente of dorp voor zich zien. Waar zijn ze trots op? Of juist niet? En wat voor soort gemeente willen ze dat Utrechtse Heuvelrug in de toekomst is? Ook werden mensen geattendeerd op de grotere enquête en de dialogosessies.

De achterliggende gedachte van de invulflyers was om juist mensen die minder digitaal vaardig of betrokken bij

de gemeente zijn in staat te stellen mee te praten over de toekomst van hun gemeente. De flyers waren complementair aan de straatinterviews.

Resultaten

De inhoud van deze invulflyers was gelijk aan de vragen die tijdens de straatinterviews zijn gesteld. Inwoners kregen zo de kans om de antwoorden schriftelijk, in hun eigen tijd, te beantwoorden, in plaats van direct op de straat.

'De toekomst van dit gebied is 1 januari 2006 al bepaald: natuur!'

Hoewel de invullers van de flyers gemiddeld 'op leeftijd' waren, hebben toch ook een aantal jongeren de flyers ingevuld en zijn opvallend veel flyers digitaal retour gekomen.

De resultaten van de invulflyers zijn vanwege de identieke opzet meegenomen in de analyse onder het onderdeel 'straatinterviews'

Enquête

Wanneer?

17 september t/m 4 oktober 2020

Met wie?

Inwoners (676)

Hoe?

Via de website: heuvelrug.nl/toekomstvisie.nl

Doel?

Doel was om zoveel mogelijk voorkeuren te verzamelen voor de vier verschillende trajecten.

De enquête was opgebouwd uit vier onderdelen die overeenkomen met vier 'belevingsniveaus' van een toekomstvisie: van opgaven die heel dichtbij impact kunnen hebben, tot opgaven die gevoelsmatig wat verder weg spelen.

- Mijn naasten en ik
- Mijn dorp
- Mijn gemeente
- Mijn regio

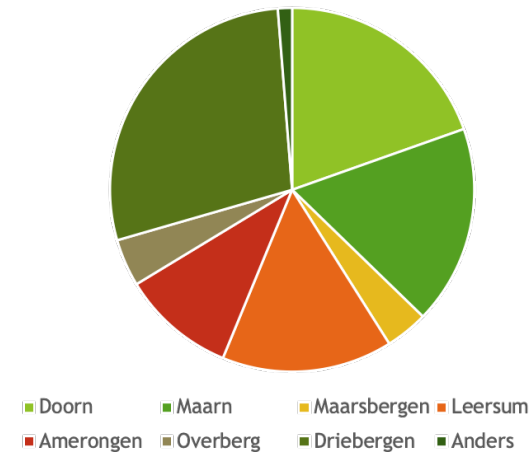
Een groot deel van de enquête bestond uit dilemma's: keuzes waar de gemeente daadwerkelijk voor staat bij het formuleren van een antwoord op de opgaven van de toekomstvisie. Andere vragen waren meer bedoeld om informatie op te halen om verder over in gesprek te kunnen gaan.

Op een aantal vragen konden ook eigen antwoorden meegegeven worden.

Resultaten

676 respondenten zijn gestart met het invullen van de enquête. Niet alle respondenten hebben alle vragen ingevuld. Een aantal mensen is voortijdig afgehaakt. Ook bestond een deel van de enquête uit vragen die voortborduurden op een eerder antwoord. Afhankelijk van dat antwoord kregen inwoners die vervolgvragen wel of niet te zien.

Vrijwel alle respondenten (99%) zijn inwoner van onze gemeente. 13% is (ook) ondernemer en 4% werkt bij een lokale organisatie. De grootste groep invullers is 51-60 jaar. De respondenten zijn als volgt verdeeld over de dorpen:



Op pagina 20 en verder kunt u de voorkeuren per vraag teruglezen. Ook is hier gekeken of er op de open vragen op dorpsniveau andere voorkeuren naar voren kwamen.

Dialogsessies

Wanneer?

13 en 27 oktober 2020

Met wie?

Inwoners (ca. 50)

Hoe?

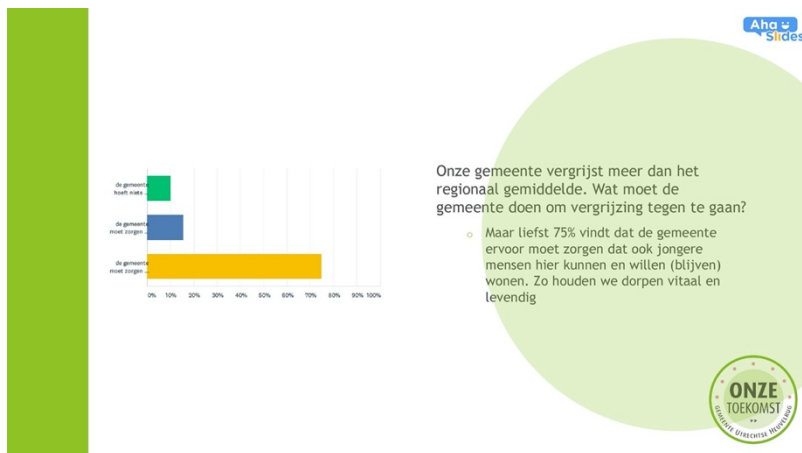
Via Zoom i.c.m. Ahaslides

Doel?

Het doel van de dialogsessies was om in gesprek te gaan over zowel de vraag 'wat voor gemeente willen we zijn' als de dilemma's en overwegingen die daarvoor bij de vier trajecten een rol spelen. Daarvoor hebben we twee avonden uitgetrokken.

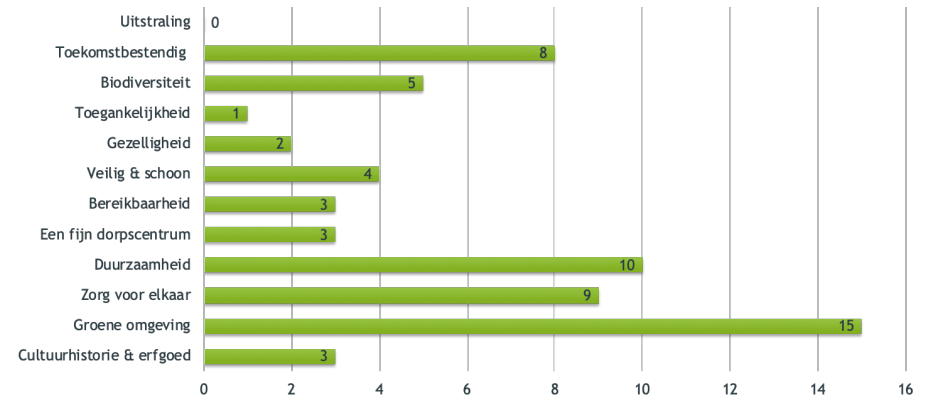
Resultaten sessie 1

Tijdens de eerste sessie hebben mensen vooral kennis kunnen maken met de vraagstukken van de toekomstvisie en een aantal opvallende uitkomsten uit de enquête.



Daarna is in groepen gesproken over de belangrijkste waarden voor de Utrechtse Heuvelrug ('wat is ons DNA?') en de belangrijkste of meest kansrijke opgaven.

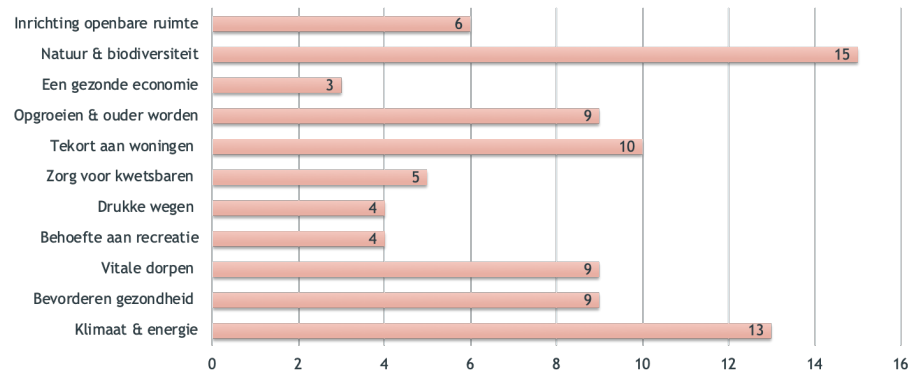
Belangrijke waarden 13 oktober



De belangrijkste waarden waren:

1. De groene omgeving. Het groene karakter, en in het bijzonder het bosgebied, werd als de belangrijkste identiteitsdrager voor de Utrechtse Heuvelrug gezien.
2. Duurzaamheid. Het, ook op de lange termijn, goed zorgdragen voor onze omgeving vonden aanwezigen één van de uitgangspunten voor onze gemeente.
3. Zorg voor elkaar. Het 'naar elkaar omkijken', het kennen van je burens, het onderdeel uitmaken van een gemeenschap... Dit werd gezien als een belangrijk onderdeel van het karakter van onze dorpen.

Belangrijke of kansrijke opgaven 13 oktober



De belangrijkste opgaven liggen direct in lijn met de eerder benoemde waarden:

1. Natuur en biodiversiteit. Met name het versterken en ontwikkelen van de bestaande natuur en de biodiversiteit kwam met stip op één als de belangrijkste en meest kansrijke opgave voor onze gemeente naar voren.
2. Klimaat en energie. Het omgaan met het veranderende klimaat en het ruimte maken voor duurzame energieopwekkers werd als tweede opgave gekozen. Over de vormen en de locaties van opwek waren de meningen verdeeld.
3. Tekort aan woningen. Hoewel deze opgave qua urgentie de derde plaats innam, waren de meningen verdeeld over de doelgroep van dit woningtekort en waar deze woningen zouden moeten komen.

Resultaten sessie 2

In sessie twee gingen we al snel de diepte in. Inwoners gingen digitaal uiteen om in de groep van hun voorkeur met elkaar en medewerkers van de gemeente een aantal vraagstukken verder te verkennen.

Hiervoor is de dezelfde indeling gekozen als bij de enquête:

- Mijn naasten en ik
- Mijn dorp
- Mijn gemeente
- Mijn regio

Mijn naasten en ik

In de groep 'Mijn naasten en ik' spraken we over zorg voor elkaar. De inwoners die zich hiervoor hadden opgegeven waren zelf ook vrijwilliger of mantelzorger (geweest). In deze sessie werden (positieve) ervaringen uitgewisseld over vrijwilligerswerk en mantelzorg. Ook is er doorgepraat over hoe vrijwilligerswerk of mantelzorg ondersteunt kan worden. Daaruit kwam naar voren dat het belangrijk is om goed en regelmatig contact te hebben met de organisatie en met andere vrijwilligers. Dit heeft deels praktische redenen. Onderling contact kan bijvoorbeeld helpen om vervanging te regelen. Maar het contact heeft vooral een sociale reden: het is fijn en leuk om ervaringen met andere vrijwilligers uit te wisselen. En daarnaast kan het ook gebruikt worden als een soort intervisie waarbij je van elkaar kan leren. Het helpt dus om ontmoetingen tussen vrijwilligers te organiseren.

Mijn dorp

In de groep 'Mijn dorp' zijn de deelnemers aan de slag gegaan met een doorvertaling van de belangrijkste waarden van de gemeente Utrechtse waarden naar dorps waarden. Ook het begrip vitale dorpen is met de deelnemers verkend.

UITKOMST

Top 3 waarden

1. Groene Omgeving
2. Duurzaamheid
3. Zorg voor elkaar

Dorpse Waarden

4. Toekomstbestendig
5. Toegankelijk/Bereikbaarheid
6. Dorpscentrum
7. Cultuurhistorie & erfgoed
8. Fietsvriendelijkheid

 0/200

De kleinschaligheid van de verschillende dorpen draagt bij aan de sociale veiligheid en 'het zorgen voor elkaar' (sociale samenhang).

Daarnaast kiezen mensen ook bewust voor een dorp dat aansluit bij hun identiteit en waarden. De verwachting is dat het omzien naar elkaar binnen de (dorps)gemeenschap steeds belangrijker zal worden ondanks dat mensen nu het individualisme omarmen.

Aandachtspunt hierbij is wel dat sommige nieuwe inwoners soms een drempel ervaren om binnen de bestaande gemeenschap te komen.

Toegankelijkheid/ bereikbaarheid en fietsvriendelijkheid zijn nog uitgebreid besproken. Vooral op de kwaliteit van de fietspaden en de veiligheid waren opmerkingen ter verbetering. En daarnaast een beter openbaar vervoer netwerk, zodat het aantrekkelijker wordt de auto te laten staan.

De deelnemers zagen veel koppelkansen tussen de (dorps) waarden en opgaven: niet alleen één op één, maar ook in de verbinding tussen opgaven onderling. Het effect wordt volgens deelnemers veel groter als er koppelkansen zoveel mogelijk worden gecombineerd.

'Als ik op straat in elkaar zak, is er altijd wel iemand die weet waar ik hoor. Dit geeft een veilig gevoel.'

Geef aan wat voor kans of dilemma u ziet tussen een waarde en een opgave:

<p>Kans: Waarden 2, 5, 8 met opgave A, B, C, D, E. Meer OV en fietsfaciliteiten (ipv veel auto's) leveren een duurzamere en leefbare gemeente op met gezonde(re) mensen.</p>	<p>1. Groene Omgeving - K. Inrichting OR 4. Toekomstbestendig - A. Klimaat en Energie 6. Dorpscentrum - I Een gezonde Economie</p>	<p>Dn 1 groen dorp Db 5 bereikbaar Dn 7 cultuur en erfgoed Dn 3 ons kent ons en ons helpt ons</p>
<p>Lastig om dit te koppelen; Wat mij betreft zijn er heel veel combinaties te bedenken die elkaar versterken, of dilemma's</p>	<p>Db: 6.>>>I. 8.>>>K. 4.>>>G.</p>	<p>Dilemma: Waarde 1 met opgave G. Meer huizen passen moeilijk in onze gemeente zonder natuur in te leveren.</p>
<p>kans Mn 1, 6 en 7 en C en B en F: groene dorpskern met cultuurhistorie bevordert gezondheid en een vitaal dorp en de zorg voor kwetsbaren</p>	<p>2E en 1E dilemma Kansen tussen 2A, 1J 2J 1D en 2D Duurzaamheid, groen, bio diversiteit, gezondheid, recreatie, kunnen allen samen</p>	<p>Waarde 1: a,b,d,h,j,i Waarde 2: a,i,j,k Waarde 3: b,f,h,j Waarde 4: a,i,j,k Waarde 5: e,k</p>

👤 9 🧑 0/200

Naast koppelkansen zijn er ook dilemma's benoemd tussen de waarden en opgaven. Hieronder een korte weergave daarvan:

Kansen:

- Meer OV en fiets faciliteiten (i.p.v. veel auto's) leveren een duurzamere en leefbare gemeente op met gezonde(re) mensen.
- Duurzaamheid, groene omgeving, biodiversiteit, gezondheid en cultuurhistorie en erfgoed kunnen in samenhang worden opgepakt. Er zijn veel kansen mogelijk.
- De groene omgeving vormt een belangrijke waarde en biedt veel 'natuurlijke' koppelkansen voor klimaat- en energieopgaven, het versterken van de natuur en biodiversiteit en een gezonde economie. Ook biedt groene omgeving de ruimte om gezond op te groeien en oud te worden en elkaar te ontmoeten.
- De dorpscentra als onderdeel van vitale dorpen bieden ruimte voor een gezonde economie, gezelligheid en ontmoetingsruimte voor jong en oud
- Voor de inrichting van de openbare ruimte liggen koppelkansen met duurzaamheid, toekomstbestendigheid, toegankelijkheid en fietsvriendelijkheid.

Dilemma's:

- Woningbouwopgave wordt ervaren als een dilemma en bedreiging. Meer huizen passen moeilijk in onze gemeente zonder daarvoor natuur(waarden) in te leveren. Daarnaast ook een uitdaging om bij uitwerking van de woningbouwopgave het dorps karakter van onze kernen te behouden. Driebergen zou volgens enkele deelnemers wel groeipotentie hebben. Belangrijk vonden deelnemers om vooral te richten om doorstroming in de woningvoorraad te bevorderen en ook met dat doel te bouwen.
- De hoge verkeersintensiteit (drukke wegen) vormt een bedreiging voor de leefbaarheid en de groene omgeving.

Een belangrijke uitkomst van het gesprek is dat ieder dorp op zijn eigen wijze vitaal is. Ieder dorp is uniek in sociale samenstelling en wordt gekenmerkt door specifieke waarden en kenmerken. De dorpen op de Utrechtse Heuvelrug zijn samen, met de omliggende kernen, complementair (aanvullend) aan elkaar. De benodigde voorzieningen zijn op relatief korte afstand van elkaar bereikbaar. De kreet: 'Dorps specifiek kijken vanuit (dorps) waarden en functies' werd daarbij aangereikt voor de benadering en uitwerking van de gemeente brede opgaven (waaronder vitale dorpen).

Ook is de angst uitgesproken dat grote woningbouwopgaven het excuus zouden vormen om dorpen vitaal te houden. Dat woningbouw nodig is om jongeren en ouderen een plek te geven in de dorpen is wel helder. Echter woningbouw moet niet het hoofduitgangspunt van een vitaal dorp zijn.

Mijn gemeente

In de groep 'Mijn gemeente' konden deelnemers aan de slag met de gemeentebrede opgaven 'wonen', 'natuur en recreatie' en 'klimaatadaptatie'.

Hier is gepeild wat mensen van de toenemende recreatiedruk vinden. Uit eerdere participatie bleek al hoe belangrijk men de natuur in onze gemeente vindt. Tegelijk zien we dat de recreatiedruk toeneemt, nu al en ook de

komende jaren met het toenemende aantal inwoners in de regio. Strekking van de uitkomsten was dat toenemende recreatie alleen kan als het goed in balans wordt gehouden met de natuur. Zonering is het devies. Dat geldt niet alleen voor het bosgebied maar ook voor bijvoorbeeld het Langbroekerweteringgebied.

'We moeten geen pretpark worden.'

Om die extra recreatiedruk op te vangen, werd gedacht aan een voedselbos, klimbos, een stilteplek, loslooplekken voor honden en meer mogelijkheden voor wandelen en fietsen. Er werd een aantal keer genoemd dat we echt moeten oppassen dat onze gemeente geen "pretpark" wordt. Specifiek over het Langbroekerweteringgebied werd aangegeven dat auto's er vaak hard rijden en dat het daar niet prettig fietsen is. Er leek geen draagvlak te zijn voor vignetten voor wandelaars.

Welke soort recreatie past op welke locatie?

Lokale recreatie past hier. Aantallen met de auto (dus niet uit de gemeente) is veel en groeiend. Onevenredige drukte Pas op voor pretpark en parken ipv natuur en NP	Wandelaars min of meer overal. En deel blijft gesloten ivm rust voor de natuur Mountainbiken alleen op de speciale paden. Meer wafel en fietspaden door het Kromme Rijn gebied.	Honden aan de lijn!
GEEN grootschalige mogelijkheden creëren: GEEN PRETPARKEN Hou het kleinschalig!	Meer loslooplekken voor honden. Die dieren willen ook wel kunnen rennen	Zoek ook in de randen naast natuurgebieden om de druk op de natuurgebieden te ontlasten: mountainbike, voedselbossen, honden
Honden overal aan de lijn: dit is de meest overtreden voorwaarde om op veel plaatsen met de hond te mogen wandelen	STILTEGEBIEDEN zijn en blijven STILTEGEBIEDEN	Wandelen mn in bossen, MTB en ruiters op speciale paden. Enkele meer 'wilde' bossen voor klimmen en hutten e.d.? Enkele stilteplekken ook idee.
Meer aparte fietspaden in Kromme Rijngebied. Is ook een stuk veiliger	Niet nog meer MTB paden	in buitengebied zijn de wegen vrij smal voor fietsers en auto's en ontbreken (vaak) wandelpaden, dat maakt het buitengebied

👏24 👤0/200

We hebben de deelnemers ook gevraagd om aan te geven welke voorwaarden er moeten gelden bij inbreiding van woningen. Wat zou moeten bepalen waar de grens ligt van de ontwikkelingsomvang? Hoogbouw werd genoemd, maar dan niet al te veel lagen. In ieder geval geen villa's. Bouw kleine woningen, bijvoorbeeld voor starters. Combineer de bouw altijd met de aanleg van groen, bijvoorbeeld ook op het gebouw zelf.

Extra woningen bouwen in de dorpen kan mits...

Het n kwalitatieve bouw is. Kies voor kwaliteit en passend id groene omgeving en altijd samen met meer natuur. Dus altijd meer steen=meer groen	De groenstructuur behouden	de woningbouw goed ingepast kan worden en niet ten koste gaat van het karakter van de wijk/dorp, ook infrastructuur moet toereikend zijn.
Maak overzicht van waar het past/kan. Niet te dicht op elkaar. Energieneutraal, samen tuinieren	Kan ook elders erbij	Het geen propren wordt. En het slimmere woningen zijn qua,efficiënt ruimtegebruik. Dus bv weinig of geen villa's meer. Verder kijken naar functiecombinatie.
Ik denk dat voor starters behoefte is aan goedkope en dus kleine compacte simpele woningen. Daarnaast voor ouderen "hofjes" achtige oplossingen met mogelijkheden voor onderlinge zorg	Lichte hoogbouw wel doen	Durf ook wat meer in de hoogte te bouwen
Maak overzicht van waar het past/kan. Niet te dicht op elkaar. Energieneutraal, samen tuinieren	Grote bestaande woningen splitsen	Aub geen hoogbouw...
	kwaliteitsverbetering (bijvoorbeeld door	Veel inbreidingslocaties lijken door projectontwikkelaars gebruikt te worden: lijken dan vooral duurdere woningen te worden, terwijl gemeente (zie ook enquête) veel huizen voor starters zou moeten zien te realiseren of verbeteren

👏15 👤0/200

Qua klimaatadaptatie is, na een korte inleidende presentatie, gesproken over de voor- en nadelen van ondergrondse infiltratie (via infiltratierool) en bovengrondse infiltratie (via het openbare groen). De voorkeur ging uit naar bovengronds, maar het werd ook duidelijk dat het maatwerk is per dorp/locatie.

De afvoer bij particulieren is een ander verhaal: hoe zorg je ervoor dat ook daar regenwater weg kan lopen? De deelnemers zien hierbij een combinatie van verplichten (bijv. in de vorm van een maximum verstening), voorlichting en verleiding voor zich.

Mijn regio

In de groep 'Mijn regio' dachten de deelnemers o.a. na over economie, mobiliteit en recreatie. Zo is er gesproken waar extra woningbouw het beste plaats zou kunnen vinden met het oog op ontsluiting en de behoeften van de dorpen. Het merendeel koos hier voor ontwikkeling bij OV-knooppunten, omdat het qua karakter beter past en de ontsluiting beter zou zijn. Op die manier beperk je het doorgaande verkeer door de dorpen en het bosgebied. Benadrukt werd wel dat gezocht moet worden naar een goede balans tussen inbreiding van de dorpen en knooppuntenontwikkeling.

Het economisch beleid van de gemeente zou zich met name moeten richten op de regio, vonden de deelnemers, en niet zo zeer op het versterken van de lokale werkgelegenheid. Ook het ondersteunen van lokale ondernemers kon op steun rekenen.

De regio biedt volgens de aanwezigen vooral kansen voor werkgelegenheid en cultuur/vrije tijd. Ook wonen werd hier genoemd als kans om de dorpen vitaal te houden.

'Durven we keuzes te maken voor de toekomst die verder gaan dan de instandhouding van het nu?'

Bedreigingen werden ook gezien. Vooral het risico om 'de boot te missen' of achter te blijven op de ontwikkelingen in de regio werd benadrukt. Daarvoor is wel wat lef nodig, aldus de aanwezigen.

We mogen ons vooral wat meer profileren met een mooie omgeving, de hoogwaardige natuur en fijne dorpen, was de gedeelde conclusie. Hoewel woorden als 'rustiek' en 'authentiek' vielen, werden toch ook zeker kansen gezien. De groene omgeving zou sterker gebruikt kunnen worden voor ontwikkeling van natuur en biodiversiteit, en ook de landbouw op ons grondgebied zou gebruikt kunnen worden om de gemeente op de kaart te zetten door innovatie te stimuleren.

Wat hebben wij de regio te bieden?



Uitkomsten enquêtevragen 'mijn naasten en ik'

VRAAG	Top 3 antwoorden			Opvallende antwoorden
	1	2	3	
V1 Ik ga meer bewegen wanneer:(meerdere antwoorden mogelijk)	34,62%	34,32%	18,34%	
	niet van toepassing, geen mening	de wegen veiliger zijn voor wandelen of fietsen	anders, namelijk	
V2 Ik weet welke hulp er in de gemeente is voor mijzelf en/of mijn gezin	38.96%	26.30%	20.45%	
	eens	oneens	niet van toepassing/geen mening	
V3 Als ik (en/of mijn gezin) hulp nodig heb dan lukt het mij dit aan iemand anders te vragen.	55.84%	20.78%	13.47%	

	eens	zeer mee eens	niet van toepassing/geen mening	
V4 Ik heb (of mijn gezin heeft) de afgelopen zes maanden hulp ontvangen van: (meerdere antwoorden mogelijk)	53.25%	31.98%	20.78%	
	niet van toepassing/geen mening	familie/vrienden	buren/dorpsgenoten	
V5 Ik heb de afgelopen zes maanden hulp gegeven aan: (meerdere antwoorden mogelijk)	51.30%	39.94%	30.52%	
	familie en vrienden in deze gemeente	familie en vrienden buiten deze gemeente	niet van toepassing/geen mening	
V6 Zou u (meer) hulp willen bieden aan mensen in uw buurt?	52.92%	47.08%		
	ja	nee		
V7 Ziet u voor uzelf een taak om deze mensen, als dat nodig is, te helpen?	53.89%	24.30%	21.81%	
	ja	weet niet/geen mening	nee	
V8 Wilt u in de toekomst nog meer hulp bieden aan mensen uit de buurt?	42.06%	35.51%	22.43%	
	ja	weet niet/geen mening	nee	
V9 Hoe vaak zou u hulp willen bieden aan mensen uit uw buurt?	79.56%	14.78%	5.66%	
	incidenteel (af en toe en flexibel)	regelmatig (vaste tijden 1 uur per week of meer)	anders, namelijk:	

V10 Waarom wilt of kunt u niet meer hulp bieden?	33.68%	31.25%	13.19%	
	ik ben al vrijwilliger of mantelzorg	ik heb er geen tijd voor	anders, namelijk:	
V11 Heeft u een idee voor de toekomst van welzijn, verbinding, gezondheid of ondersteuning in onze gemeente?	35.94%	34.61%	29.45%	
	nee	ja	weet niet/geen mening	
V12 Wat helpt u om uw idee een stap verder te brengen?	36.68%	34.17%	30.15%	
	Publiciteit. Een (online) plek waar ik mijn aanbod of idee onder de aandacht kan brengen	Netwerk. Hulp van iemand die mij in contact kan brengen met anderen om mijn idee uit te voeren	Kennis. Hulp van iemand die kan meedenken over de uitvoering van mijn idee	

Uitkomsten enquêtevragen 'mijn dorp'

VRAAG	Top 3 antwoorden			Opvallende antwoorden
	1	2	3	
V13 Wat is volgens u nodig om uw eigen dorp vitaal te houden?(meerdere antwoorden mogelijk)	67.54%	55.50%	53.23%	* Inwoners hechten ook veel waarde aan ' een rijk verenigingsleven'. In Doorn staat dit op nummer 3 en in Maarn zelfs op nummer 2. * Verder staan in Overberg en Maarsbergen 'een plek om elkaar te ontmoeten op 3'
	dat mensen naar elkaar omkijken en elkaar helpen	een diverse dorpsgemeenschap qua leeftijd, geslacht, cultuur,geloof, etc.	voldoende en betaalbare woningen	
V14 Welke voorzieningen en functies moeten volgens u in een vitaal dorp minimaal aanwezig zijn?(maximaal 5 antwoorden mogelijk)	88.16%	73.50%	72.37%	* In Overberg staat op nummer 2 'buurtcentrum' en op nummer 3 'openbaar vervoer'. * In Maarsbergen staat op nummer 3 ook 'openbaar vervoer'.
	winkel(s) voor dagelijkse boodschappen	basisschool	gezondheidszorg (huisarts, fysio, apotheek)	
V15 Voor welke voorzieningen en functies zou u eventueel bereid zijn naar een naastgelegen dorp te reizen?(meerdere antwoorden mogelijk)	75.94%	71.99%	54.51%	* In Maarsbergen en Overberg staat 'winkel(s) voor dagelijkse boodschappen' op nummer 2. * Specifiek is er bij Maarsbergen een gedeelde derde plek met 'theater, voortgezet onderwijs en sportvoorzieningen voor volwassenen'. * In Overberg staat

				'gezondheidszorg (huisarts, fysio, apotheek)' op nummer 3.
	winkel(s) voor niet-dagelijkse boodschappen	theater	voortgezet onderwijs	
V16 Om de voorzieningen die ik noodzakelijk vind in mijn dorp te behouden wil ik(meerdere antwoorden mogelijk)	49.44%	28.20%	26.88%	* In Amerongen is er een gedeelte derde plek van antwoorden 'zelf initiatief nemen om dingen te open te houden' en 'eenmalige donatie aan het initiatief'. * In Driebergen-Rijsenburg staat op nummer 3 juist het antwoord 'eenmalige donatie aan het initiatief'.
	anderen helpen om voorziening(en) open te houden	niet van toepassing/geen mening	meer gemeentelijke belasting betalen	
V17 In onderstaande tabel staat een aantal taken. Welke rol vindt u dat de gemeente in de toekomst heeft bij de uitvoering van elke taak? Vink per taak aan welke rol u bij de gemeente vindt horen.	verschillende antwoorden	verschillende antwoorden	verschillende antwoorden	
Inrichten van de openbare ruimte en centrumgebied	samenwerken: 52.43%	doet alles: 39.81%	meedoen: 5,05%	

Onderhouden van de openbare ruimte: wegen, stoepen en fietspaden, verlichting ook in centrumgebied	doet alles: 79.42%	samenwerken: 15.53%	meedoen: 3.30%	
Organiseren van activiteiten	samenwerken: 44.27%	meedoen: 36.70%	geen rol: 15.73%	
Realiseren van ontmoetingsplekken onder één dak	samenwerken: 57.48%	meedoen: 22.91%	geen rol: 9.13%	
Realiseren van ontmoetingsplekken buiten	samenwerken: 50.49%	meedoen: 26.41%	geen rol: 10.68%	
Exploiteren van ontmoetingsplekken onder één dak	samenwerken: 38.45%	geen rol: 25.24%	meedoen: 24.47%	
Onderhouden van ontmoetingsplekken buiten	samenwerken: 41.75%	doet alles: 23.30%	meedoen: 19.42%	
(Sociale)veiligheid in het dorp	samenwerken: 60.58%	doet alles: 30.87%	meedoen: 6.21%	
Organiseren van kennisdeling, kunst en cultuur	samenwerken: 44.08%	meedoen: 27.38%	geen rol: 18.83%	
Zorgvoorzieningen (inkoop en verdeling)	samenwerken: 46.60%	doet alles: 25.83%	meedoen: 13.98%	
Opvang van kinderen en jongeren buiten schooltijd	samenwerken: 34.95%	geen rol: 28.35%	meedoen: 21.75%	
Onderhoud openbaar groen	doet alles: 56.89%	samenwerken: 37.48%	meedoen: 3.69%	
Realiseren speelplekken	samenwerken: 43.30%	doet alles: 39.61%	meedoen: 9.51%	
Zorgdragen dat iedereen kan meedoen in desamenleving	samenwerken: 65.83%	meedoen: 14.37%	doet alles: 13.01%	
Visievorming over de toekomst van de gemeente	samenwerken: 78.25%	doet alles: 10.29%	meedoen: 6.21%	

V18 Waardeer de huidige staat van de openbare ruimte	verschillende antwoorden	verschillende antwoorden	verschillende antwoorden	
onderhoud van het groen	7 (23.58%)	8 (16.67%)	6 (16.26%)	
fietspaden	7 (26.63%)	6 (20.93%)	8 (17.89%)	
schoon	7 (27.44%)	8 (20.33%)	6 (18.90%)	
bereikbaarheid	7 (34.35%)	8 (28.46%)	6 (16.26%)	
eigen sfeer en identiteit	7 (29.47%)	8 (20.93%)	6 (18.70%)	
ruimte voor spelen, bewegen en ontmoeten	7 (29.88%)	6 (18.50%)	8 (17.68%)	
afwatering	7 (31.10%)	8 (23.58%)	6 (17.48%)	
veiligheid en onderhoud van stoepen, straten en pleintjes	7 (21.54%)	6 (20.53%)	5 (14.84%)	
toegankelijkheid (voor mensen met een beperking)	7 (27.03%)	6 (19.72%)	5 (17.28%)	
duurzaamheid (bijvoorbeeld weinig verharding en veel groen)	7 (27.24%)	6 (21.75%)	5 (16.06%)	
V19 Wat zou er de komende jaren moeten gebeuren met de onderdelen die u in de vraag hiervoor een onvoldoende heeft gegeven?	35.98%	25.41%	22.97%	* In Doorn staat op nummer 3: 'ik heb geen onvoldoende gegeven'. * In Maarn een gedeelde tweede plek met 'ik ben... ' te betalen' en 'ik heb... onvoldoende gegeven'.

	dat kan beter. Ik wil zelf helpen bij het netjes en veilig houden van mijn buurt	dat kan beter. Ik ben bereid om meer gemeentelijke belasting te betalen, om dit te verbeteren	anders, namelijk:	
V20 Welke van onderstaande aspecten vindt u het (meest) belangrijk voor de toekomst van de openbare ruimte? Ik vind het belangrijk dat:(kies maximaal 3 antwoorden)	49.80%	38.01%	35.77%	<p>* Doorn een gedeelde plek 3 met antwoorden 'duurzaam is ingericht... veel groen)' en 'schoon is'.</p> <p>* Maarsbergen ligt de verdeling anders. Een gedeelde nummer 1 van de antwoorden 'stoepen, straten ... goed onderhouden zijn' en 'duurzaam is ingericht... veel groen)'. Op nummer 2 'voldoende ruimte is om...te ontmoeten'. En gedeelde nummer 3 van 'alles goed bereikbaar is' en 'schoon is'.</p> <p>* In Amerongen staat op nummer 3 het antwoord 'schoon is'.</p> <p>* In Overberg staat op nummer 1 het antwoord 'het groen goed onderhouden is'.</p>
	stoepen, straten en pleintjes veilig en goed onderhouden zijn	het groen goed onderhouden is	het duurzaam is ingericht (met bijvoorbeeld weinig verharding en veel groen)	
V21 Ik vind het groen in mijn wijk	70.93%	61.38%	12.40%	* In Doorn staat op nummer 3 'om in te sporten' of 'om de hond uit te laten'.

	belangrijk om gewoon van te genieten	belangrijk voor de afvoer van regenwater en voor verkoeling op hete dagen	vooral belangrijk voor ontmoeting en een praatje met anderen	
V22 Misschien kunt u zelf ook een bijdrage leveren aan het duurzaam waterbeheer in onze gemeente. Welke mogelijkheden heeft u om regenwater in de bodem te laten infiltreren op uw eigen kavel?	61.59%	19.92%	11.38%	
	Ik lever graag een bijdrage door het regenwater van het dak van mijn woning en de verharding op mijn erf op eigen terreinte infiltreren	Ik kan een beperkte bijdrage leveren door alleen het regenwater van de achterzijde van mijn woning op eigen terrein teinfiltreren	Weet ik niet/geen mening	

Uitkomsten enquêtevragen 'Mijn gemeente'

VRAAG	Top 3 antwoorden			Opvallende antwoorden
	1	2	3	
V23 Onze gemeente vergrijst meer dan het regionaal gemiddelde. Wat zou de gemeente volgens u moeten doen?	74.69%	15.31%	10.00%	
	de gemeente moet zorgen dat ook jongere mensen hier kunnen en willen (blijven) wonen. Zo houden we dorpen vitaal en levendig	de gemeente moet zorgen dat senioren hier goed kunnen wonen. We accepteren dat bepaalde voorzieningen verdwijnen en dat inwoners vanwege de stijgende zorgvraag misschien zelf (extra) zorg moeten inkopen	de gemeente hoeft niets te doen, inwoners lossen dit samen wel op	
V24 Als ik in de toekomst zou willen verhuizen, wil ik naar:	46.12%	13.47%	12.45%	
	ik wil niet verhuizen	een kleinere woning in deze gemeente, of met een kleinere tuin of een balkon	een gelijkvloerse woning in deze gemeente	
V25 Ik vind dat er plek is voor extra woningen:(geef uw eerste voorkeur)	39.71%	16.26%	16.05%	
	in de dorpen, zo houden we de kwaliteit van het buitengebied zoveel mogelijk in stand	aan de randen van de dorpen, zo blijft de ruimte in de dorpen in stand	verspreid in het landschap, bijvoorbeeld door agrarisch vastgoed dat vrijkomt om te bouwen tot woningen	
V26 Als er een nieuwe woonwijk komt, dan zie ik die het liefst:	33.33%	24.56%	19.30%	
	op een andere plek, namelijk:	bij Maarsbergen	rondom station Driebergen-Zeist	

V27 De hoogte in bouwen zou een oplossing kunnen zijn voor woningbouw binnen de dorpen. Woningbouw met drie tot en met vijf woonlagen vind ik:	34.36%	32.92%	20.78%	
	een goed idee, mits er onder het gebouw geparkeerd kan worden. Zo blijft de omgeving van het gebouw zo groen mogelijk	niet passen in mijn dorp. Ik weet dat laagbouw meer ruimte vraagt en dus eerder ten koste gaat van openbaar groen	een goed idee op plekken in mijn dorp, waar dat mogelijk is. Zo blijft het buitengebied zo groen mogelijk	
V28 Klein wonen is de toekomst	38.68%	33.13%	28.19%	
	oneens	eens	weet niet/geen mening	
V29 Als ik ergens meer ruimte voor zou maken in deze gemeente zou ik kiezen voor:(kies maximaal 3 opties)	64.81%	57.61%	47.74%	
	nieuwe woningen voor jongeren en jonge gezinnen	meer groene innovatie, in de vorm van voedsel- of klimaatbossen, nieuwe vormen van duurzame energie en duurzame landbouw	seniorenwoningen	
V30 Ook op agrariërs komen de komende jaren grote veranderingen af. Ze moeten van het Rijk duurzamer worden en minder afhankelijk van de buitenlandse afzetmarkt. Dat noemen we de agrarische transitie. Op welke manieren zou u hier zelf aan willen bijdragen?(Kies maximaal drie opties)	84.36%	55.14%	8.64%	

	ik zou graag zien dat boeren en landgoederen uit de omgeving voedsel en producten leveren aan onze supermarkten in de dorpen	ben voorstander van nieuwe initiatieven op boerderijen, zoals dagbesteding, kinderopvang of een B&B	ik zou graag zelf meehelpen op een agrarisch bedrijf	
V31 Als het gaat om duurzame energieopwekking, wil ik dat...	45.02%	26.35%	21.16%	
	de gemeente de leiding neemt en weet wat ik belangrijk vind	de gemeente afwacht waar de markt mee komt en marktpartijen verplicht om inwoners te betrekken bij hun plannen	inwoners zelf regelen hoe ze energie opwekken	
V32 De gemeente vindt het belangrijk dat de inkomsten uit de opwekking van duurzame energie voor tenminste 50% van de opbrengsten ten goede komt aan inwoners zelf. Ik wil....	29.46%	25.73%	18.26%	
	dat de gemeente hier goede investeringen mee doet, bijvoorbeeld in de openbare ruimte	dat ieder dorp een eigen fonds krijgt, waar 50% van de opbrengsten uit duurzame energie in gestort wordt	weet niet/geen mening	
V33 Een windmolen van 160 meter hoog levert ongeveer evenveel elektriciteit op als een zonnepaneel van 33 voetbalvelden groot. Als één van de twee bij mij in de buurt moet worden gebouwd, kies ik voor....	45.02%	36.72%	18.26%	
	het zonnepaneel	de windmolen	geen voorkeur	

V34 Hoge bomen zorgen voor verkoeling, maar ook dat zonnepanelen op het dak minder energie kunnen opwekken. Ik vind....	63.90%	26.56%	9.54%	
	bomen in mijn dorp belangrijker dan zonnepanelen. Ook als dit betekent dat er meer zonnevelden in het buitengebied moeten komen	dat het daarom makkelijker moet worden om bomen te (laten) kappen. Ik heb liever meer zonnepanelen op de daken dan in het buitengebied als zonneveld	weet niet/geen mening	
V35 In de Langbroekerwetering zie ik het liefst....(maximaal twee antwoorden)	49.79%	33.13%	14.17%	* In Overberg een gedeelte tweede plek met 'geen aanpassingen' en 'meer natuur'. * In Leersum staat op nummer 3 het antwoord 'geen aanpassingen'. * In Amerongen en Driebergen-Rijsenburg staat op nummer 3 het antwoord 'meer zonnevelden'.
	verduurzaming van agrarische bedrijven	meer natuur	ik ken de Langbroekerwetering niet	
V36 Ik vind dat het bosgebied...(maximaal twee antwoorden)	83.13%	29.58%	20.00%	* Maarn heeft een gedeelte tweede plek met 'bebouwd kan worden... zoveel mogelijk'. * Leersum heeft een gedeelte derde plek met 'bebouwd kan worden... zoveel mogelijk'.
	het versterken van natuur en biodiversiteit (het bestaan van verschillende dier- en plantensoorten) als	vooral veilig moet zijn tegen bosbranden en wateroverlast	het versterken van recreatie als belangrijkste functie heeft	

	belangrijkste functie heeft			
V37 In de Gelderse Vallei zie ik het liefst....(maximaal twee antwoorden) Beantwoord: 480 Overgeslagen: 196 Totaal aantal	47.71%	32.50%	16.46%	* In Doorn staat op nummer 3 'ik ken de Gelderse vallei niet'. * In Maarsbergen is er een gedeelte eerste plek met 'verduurzamen agrarische bedrijven en 'meer natuur'. Vervolgens een tweede plek met 'geen aanpassingen' en 'ik ken de Gelderse vallei niet'
	het verduurzamen van agrarische bedrijven	meer natuur	meer zonnevelden	

Uitkomsten enquêtevragen 'mijn regio'

VRAAG	Top 3 antwoorden			Opvallende antwoorden
	1	2	3	
V38 Mijn werk....(meerdere antwoorden mogelijk)	24.17%	22.29%	22.08%	<p>* In Doorn staat 'is op maximaal 30... mijn huis' op nummer 1. Daarna 'in de regio' op nummer 2, gevolgd door nummer 3: 'ik ben gepensioneerd'.</p> <p>* In Maarn is er een gedeelde tweede plek met nummers 2 en 3. Daarom wordt antwoord 3 hier 'is op meer dan een halfuur reisafstand'.</p> <p>* Maarsbergen heeft een gedeelde eerste plek met 'ik ben gepensioneerd en 'is in de regio'.</p> <p>* Leersum deelt de tweede plek met 'in in de gemeente' en 'is in de regio'. Op nummer 1 staat 'op maximaal 30... vanaf mijn huis'.</p> <p>* Amerongen heeft als eerste plek 'ik ben gepensioneerd', gevolgd door tweede plek: 'is in de gemeente'.</p> <p>* Driebergen deelt de derde plaats met het antwoord 'meer dan een halfuur reisafstand'.</p>
	is in de regio	ik ben gepensioneerd	is op maximaal 30 minuten rijden met de auto of met het openbaar vervoer vanaf mijn huis	

V39 Een levendige economie draagt bij aan een toekomstbestendige gemeente. Ik vind dat....	43.75%	29.79%	15.63%	
	we een groene gemeente zijn met veel waardevolle natuur, waar beperkt ruimte is voor ondernemers	lokale ondernemers de ruimte moeten krijgen om te groeien	we een aantrekkelijke gemeente moeten zijn voor nieuwe ondernemers uit de regio	
V40 Ik vind dat toerisme en recreatie in onze gemeente...(kies het best passende antwoord)	28.13%	24.58%	15.42%	
	moet worden beperkt want het kan overlast veroorzaken in de natuur en op wegen	aangemoedigd moet worden want het is een inkomstenbron voor onze dorpen. We mogen ons wel wat meer profileren	beter verspreid moet worden. Er zou een extra recreatiegebied mogen komen om de bestaande gebieden een beetje te ontlasten	
V41 De gemeente Utrechtse Heuvelrug werkt samen met gemeenten in de regio. Bijvoorbeeld op het gebied van zorg, wonen, mobiliteit en duurzaamheid. Wat is uw mening daarover?(kies het best passende antwoord)	62.24%	23.00%	7.59%	
	dat is een goede zaak. Alle gemeenten staan voor dezelfde vraagstukken en samen kom je een stuk verder	dat is een goede zaak, want de keuzes van de ene gemeente (bijvoorbeeld het aanleggen van een woonwijk) heeft gevolgen voor de andere	overbodig. De gemeente moet zich vooral bezig houden met de situatie in de dorpen	

V42 Er rijdt ook zwaarder vervoer over de gemeentelijke wegen om de winkels en bedrijven te bevoorraden. Ik vind dat....	27.64%	21.73%	18.14%	
	dit zo moet blijven omdat bevoorrading belangrijk is voor de lokale economie	zwaarder verkeer alleen op bepaalde routes moet mogen rijden	de gemeente meer moet sturen op welk type bedrijf waar gevestigd wordt	
V43 Stel dat uw dorp in de toekomst autoluw wordt. Welk vervoersmiddel kiest u dan binnen en tussen dedorpen? (meerdere antwoorden mogelijk)	30.17%	81.43%	13.50%	niks opmerkelijks
	fiets/e-bike/speedbike	openbaar vervoer	anders, namelijk:	
V44 Station Driebergen-Zeist is belangrijk voor de bereikbaarheid van onze gemeente. Als OV-knooppunt is het ook een mogelijke plek voor meer woningen en werkplekken. Ik zie daar graag....(meerdere antwoorden mogelijk)	49.37%	48.52%	21.31%	* In Overberg en Leersum staat op de derde plek 'ik heb hier geen mening over'. * In Driebergen-Rijsenburg staat op nummer 1: 'meer werkplekken... en onderwijsinstellingen' (nummer 2).
	meer woningen met meer dan drie lagen	meer werkplekken voor kleine bedrijven, kantoren en onderwijsinstellingen	meer woningen met minder dan drie lagen	